

LATENT TÜBERKÜLOZ VE ANTI-TNF İLAÇLAR

HAZIRLAYAN:DR.ŞEYMA AKAN

MODARATÖR:DOÇ.DR.ASLI GÖREK DİLEKTAŞLI

SUNUM PLANI

- ❑ LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU NEDİR?
- ❑ TÜBERKÜLOZ PATOGENEZİ
- ❑ LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU TANISI
- ❑ TÜBERKÜLİN DERİ TESTİ
- ❑ İGST
- ❑ LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU TEDAVİSİ
- ❑ LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU TEDAVİSİNİN YAN ETKİLERİ
- ❑ ANTI-TNF TEDAVİSİ

LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU NEDİR?

- Aktif tüberkülozun klinik bulgusu olmaksızın *Mycobacterium tuberculosis* antijenlerine karşı kalıcı immün yanıtların varlığıdır
- Semptomlar, laboratuvar ya da radyolojik bulgular bulunmaz
- Latent tüberküloz enfeksiyonunu (LTBE) araştırmanın amacı, aktif tüberküloz hastalığı gelişme riski taşıyan ve LTBE tedavisinden yarar görecektik olanları saptamaktır
- Sadece bu tedaviden yarar görecektikler test edilmelidir

TÜBERKÜLOZ PATOGENEZİ

EVRE 1: BULAŞMA-BAŞLANGIÇ EVRESİ

Tüberküloz bulaşı;

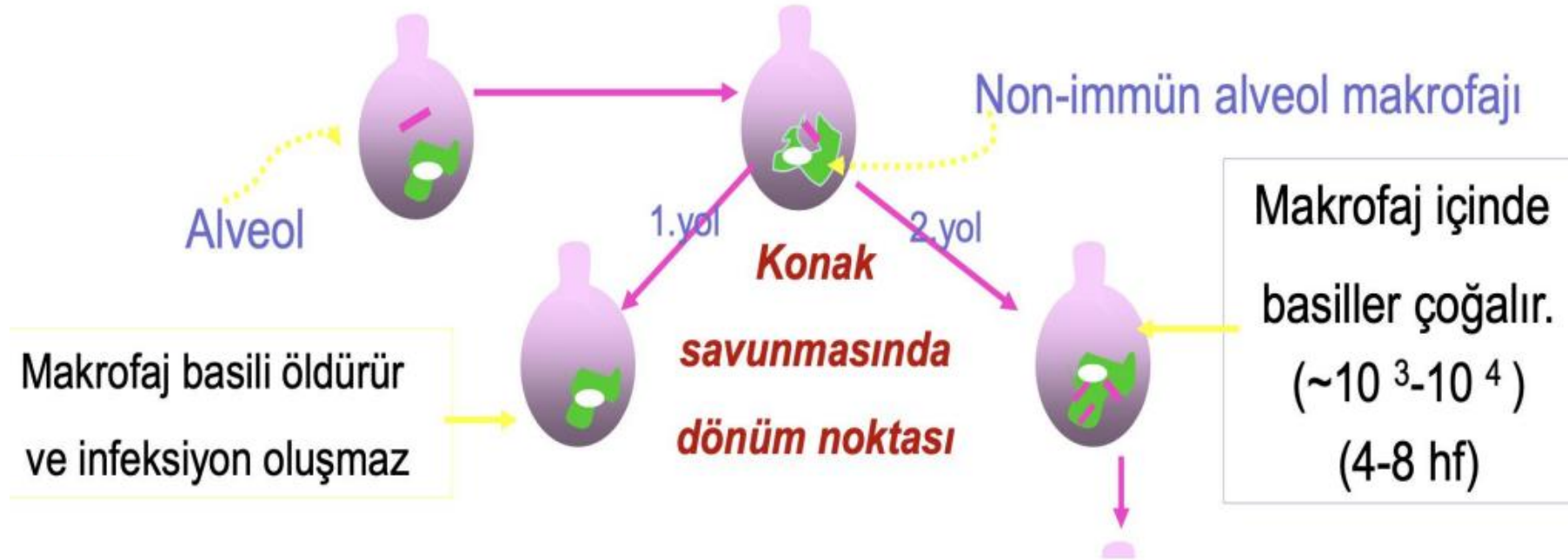
- Akciğer tüberkülozlu bir hastanın derin solunum manevraları sonucunda (öksürük, hapşırık, vs) dış ortama çıkardığı solunum sekresyonlarının sağlıklı bireylerce solunması ile başlar
- Sekresyonların sıvı kaybetmesi sonucu “damlacık çekirdeği” oluşur
- 1-5 mikron çapındaki damlacıklar hızla akciğer alveollerine ulaşabilir
- Daha büyük partiküller havayollarında yerleşebilir

EVRE 1: BULAŞMA-BAŞLANGIÇ EVRESİ

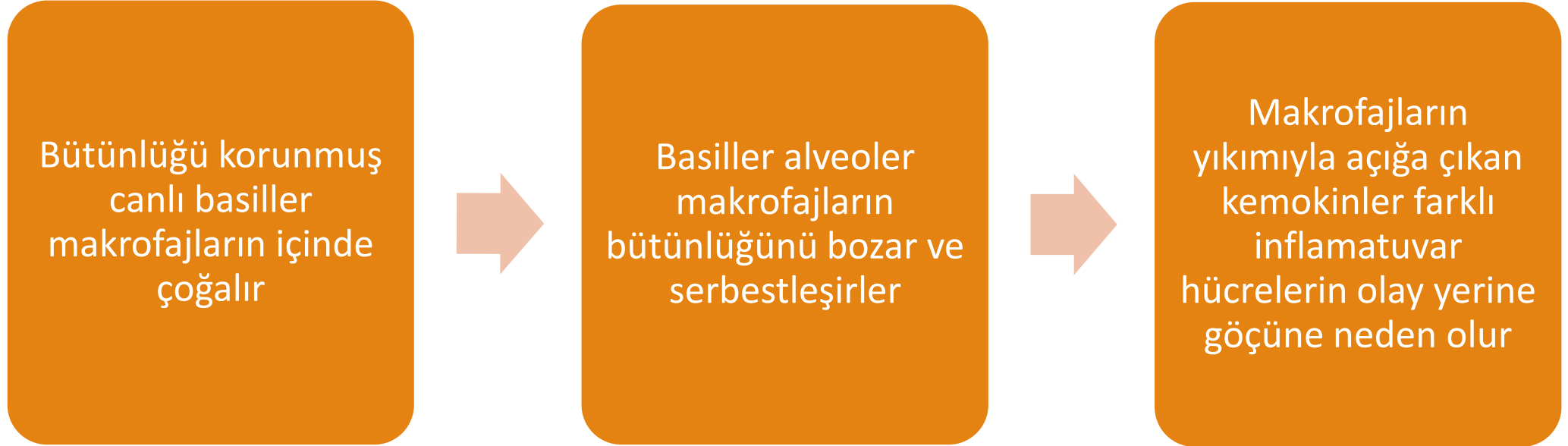

- Alveollere erişebilen basiller burada alveoler makrofajlarca fagosite edilir
- Basilin dayanıklılığı ve virulansı, alveoler makrofajların bakterisidal aktivitesi enfeksiyonun seyrini belirler
- Makrofajların antimikrobiyal yanıtı ve proinflamatuvar direnci kuvvetli olmadığından
  - Basillerin bir kısmı bütünlüğü bozulmadan canlı kalır
  - Bir kısmı da makrofajlar içinde kısmen antijenik parçalara ayrılır

EVRE 1

EVRE 2: ENFEKSİYON ÇOĞALMA VE YAYILMA (2-3 HAFTA)

EVRE 2:ENFEKSİYON ÇOĞALMA VE YAYILMA(2-3 HAFTA)

Bölgeye göç eden monosit ve lenfositler granülom oluşumunu başlatırlar

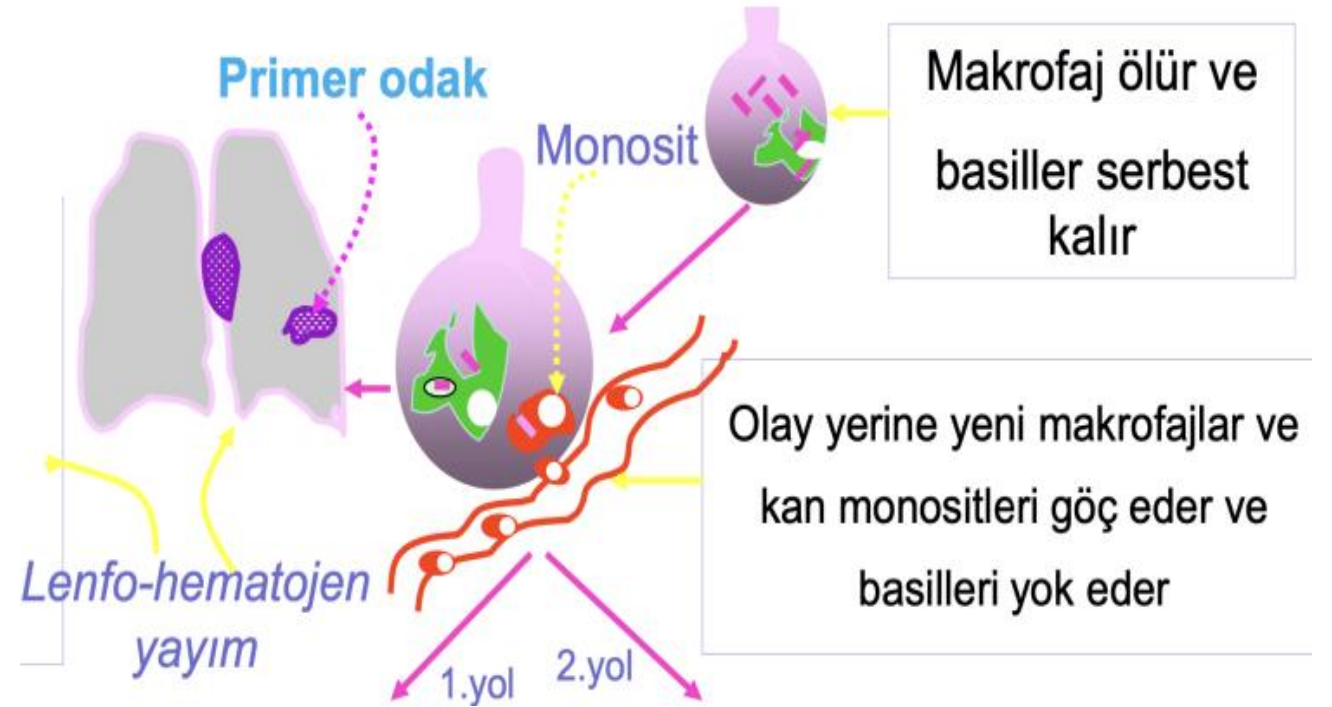
Makrofaj içindeki bütünlüğü bozulmamış ve antijenik parçalara ayrılmış basiller alveoler dendritik hücrelerce alınıp bölgesel lenf bezlerine taşınırlar

Buradan da lenfo-hematojen yol ile tüm vücuda yayılarak yeni yerleştikleri odaklarda granülomlar oluştururlar

EVRE 2

Primer hematojen yayılım;

- Akciğer apeksleri
- Böbrekler
- Epifizler
- Vertebra
- Meninks

EVRE 3: KONAKÇIDA İMMUN YANITIN GELİŞİMİ

Tüberküloz antijenleri T-lenfositlere sunulur

Antijenik uyarım sonrası aktive olan T-lenfositlerden IFN-gama salınımı başlar

Alveoler makrofaj fonksiyonları güçlenir

Basilin inhalasyonundan 2-3 hafta sonra hücresel immünite gelişmiş olur

İmmün yanıt yeterli

- Bakteri proliferasyonu durdurulur
- Primer ve yayım odakları minimal sekel doku bırakarak küçülür
- Primer infeksiyon sorunsuz tamamlanmıştır
- **PPD + olmuştur**

İmmün yanıt yetersiz

- Bebekler
- İmmün yetersizlik durumları
- İleri beslenme bozuklukları
- AIDS hastaları
- Progresif primer TB
- Ekstrapulmoner TB

EVRE 4: LİKEFAKSİYON VE HIZLI BASİL ÇOĞALMASI, YENİDEN BULAŞMA

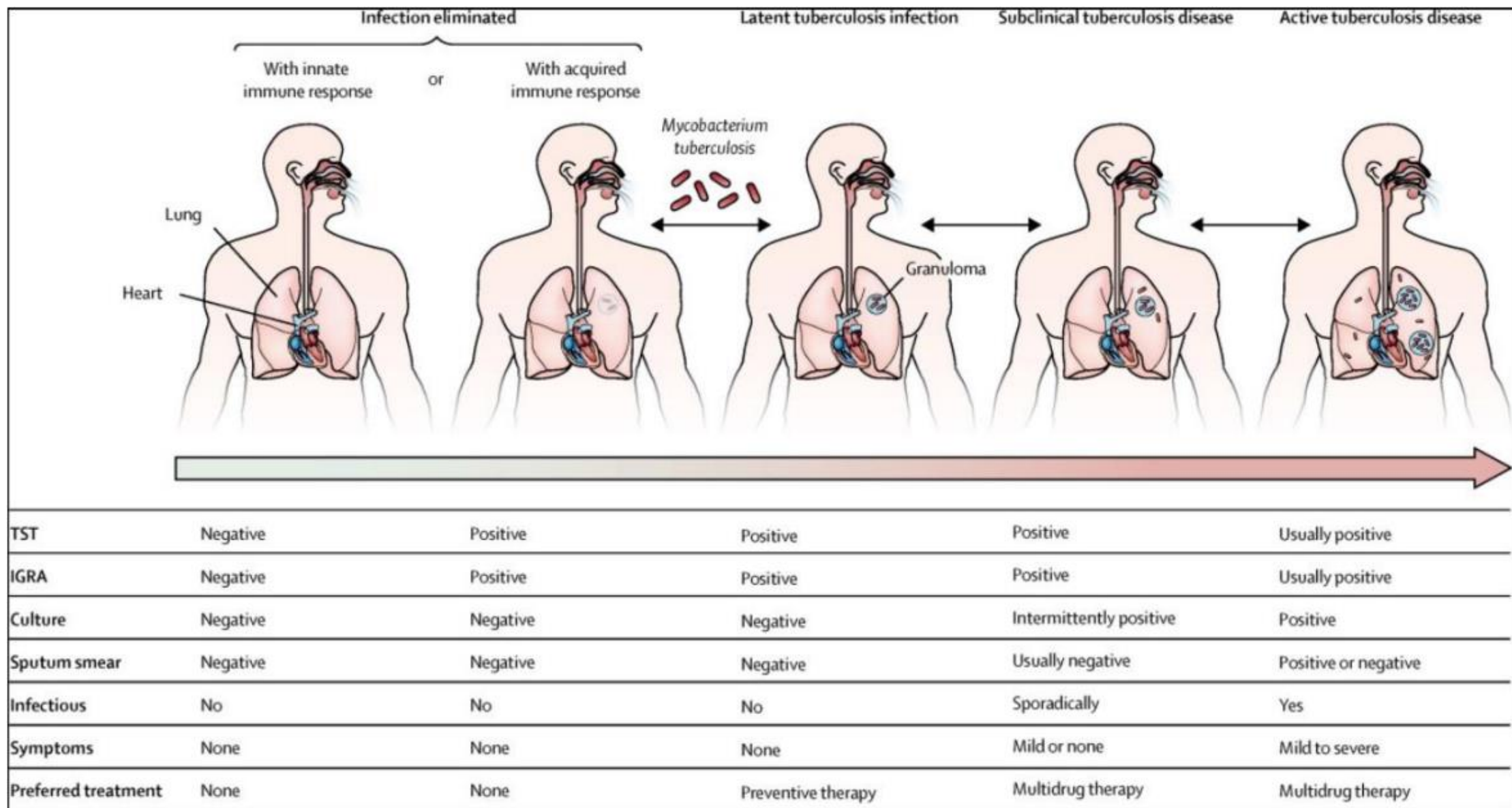
- Hücresel immünite hastanın kendini savunması için yararlı olabilir
- Gecikmiş tipte aşırı duyarlılık, basillerle birlikte çevre dokularda nekroz ve kaviteleşmeye yol açar
- Enfekte kişilerin %95'inde olay sessiz olarak kalırken, %5'inde yaşamlarının herhangi bir döneminde ilk lezyon postprimer tüberküloz reaktivasyon tüberkülozu olarak tanımlanmaktadır.

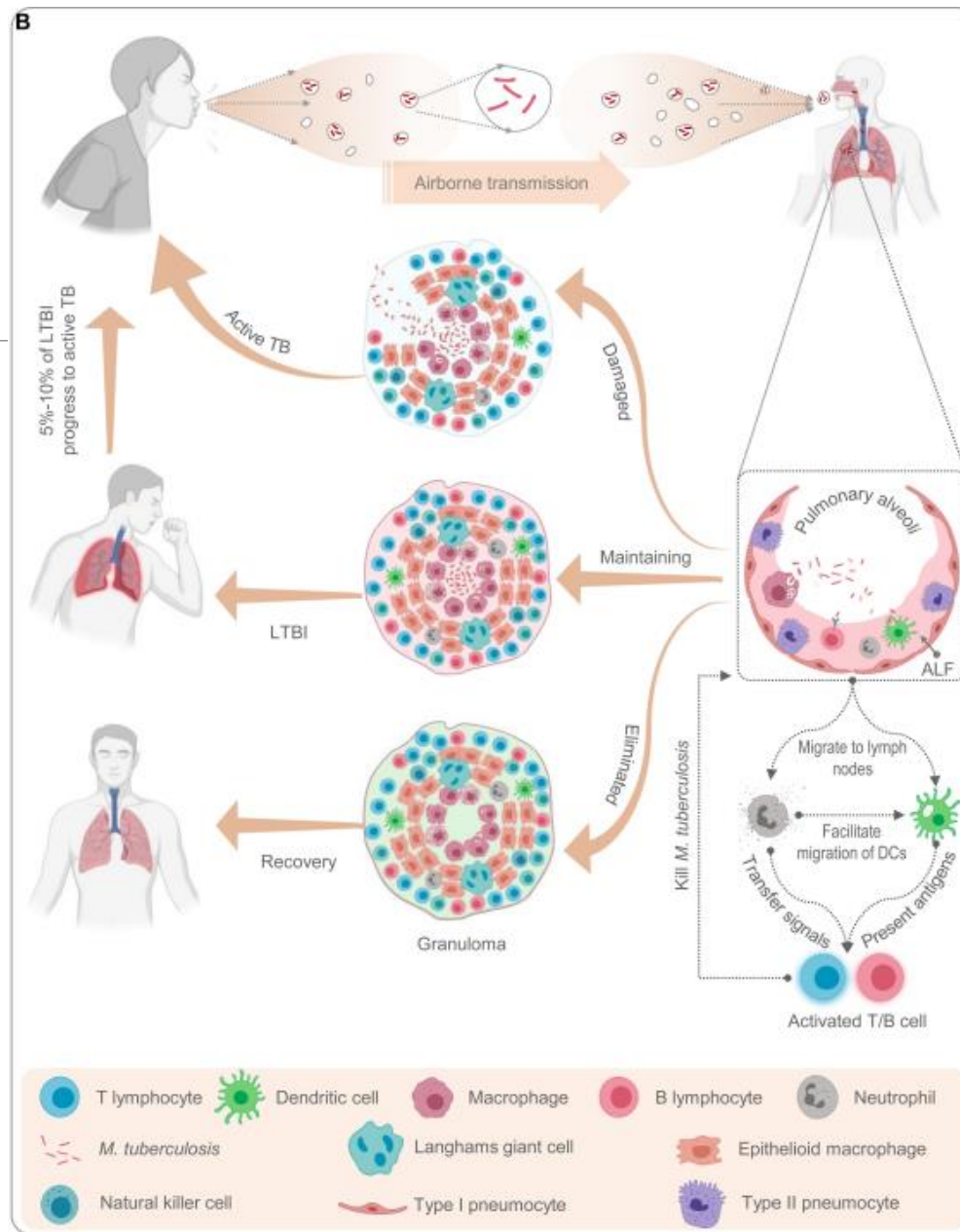
EVRE 4

Granülom: Likefaksiyon,
• makrofaj Kazeöz nekroz,
• lenfosit Hücre dışı proliferasyon,
• dev h.
• hücre içi az
sayıda basil

**Endobronşiyal yayılım, Hİ
ve GTA nedeniyle yeni
lokalizasyonda yoğun
inflamatuvar pnömoni**

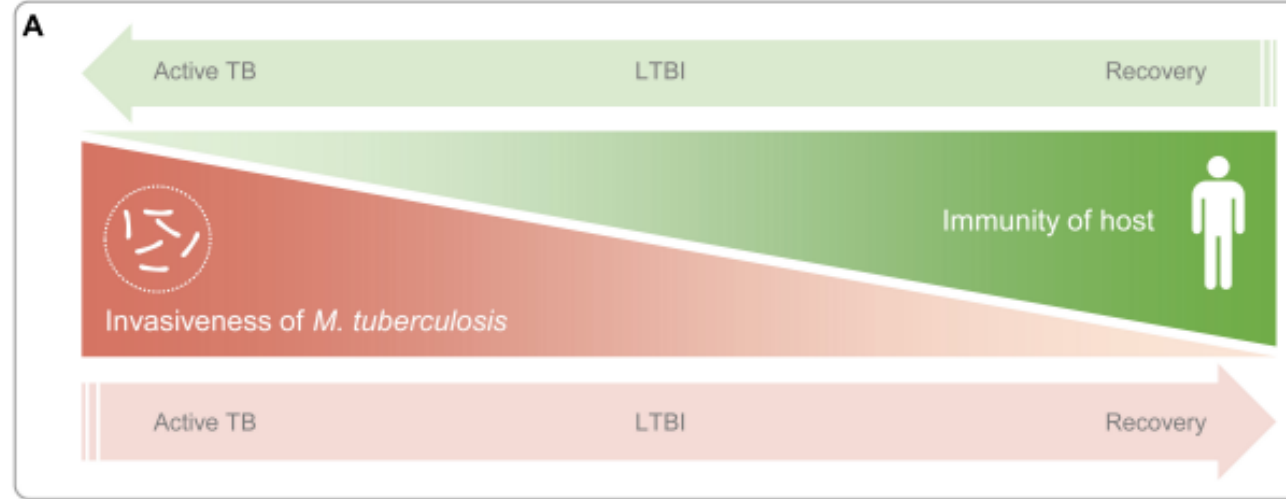

LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU NEDEN ÖNEMLİ?

- Tüberküloz, dünyada enfeksiyon nedenli ölümlerin zirvesinde yer almakta
- Dünya nüfusunun yaklaşık %22'si (1,7 milyardan fazla insan) TB basili ile enfekte
- Aktivasyon çoğu zaman enfeksiyonu takiben ilk beş yıl içinde olmakta
- Başta immünolojik durum olmak üzere çeşitli faktörlerle ilişkili olarak aktivasyon riski değişebilmektedir

LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU NEDEN ÖNEMLİ?

Latent tüberküloz enfeksiyonunun şematik diyagramı ve mekanizması.

- Latent tüberküloz enfeksiyonu (LTBE), konakçının bağışıklığı ile *Myc. tuberculosis*'in invazivliği arasında bir dengedir
- Herhangi bir eğim dengeyi bozar

LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU TANISI

- Subklinik seyrettiği için LTBE'yi klinik olarak yakalamak olası değildir
- Altın standart bir test yok
- Tanıda;
  - Tüberkülin Deri Testi (TDT)
  - İnterferon Gama Salınım Testleri (İGST), özellikle T-SPOT.TB (ELISPOT) veya QuantiFERON-TB Gold In-Tube (QFT-GIT) (ELISA)
- TDT veya İGST'nin seçiminde ulaşılabilirlik, maliyet gibi faktörlere göre ilgili hekim tarafından karar verilmelidir

LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU TANISI

TDT ve IGST

- Aktif TB hastalığı ile LTBE ayrımı yapamazlar
- Tüberküloz basiline karşı gelişmiş hücresel bağışıklık yanıtını ölçer
- İleride gelişecek TB hastalığını öngörme açısından İGST'ler ile TDT arasında belirgin bir fark yoktur

- LTBE tanısında TDT veya İGST kullanılabilir , ülkemizde ilk tercih TDT
-
- TDT negatif ve TB enfeksiyonu kuvvetle düşünülen olgularda İGST önerilmekte
    - Bağışıklığı baskılanmış ya da bağışıklığı baskılayıcı tedavi alan kişilerde
      - Anti-TNF kullanmadan önce
      - Organ ya da hematolojik doku transplantasyonundan önce
      - Kronik böbrek yetmezliği olanlar
      - Yüksek doz(15 mg/kg,uzun süreli) streoid kullanımı öncesi
      - Hematolojik malignite nedeniyle kemoterapi başlanacak hastalar
    - Bağışıklığı baskılanmış kişilerde(HIV+)
  - TDT pozitif olan ve LTBE tedavisi düşünülen bazı gruplarda İGST kullanılması önerilen
    - Sağlık çalışanlarının ilk işe giriş muayenesinde
    - Anti-TNF kullanacak hastalar
  - Aktif TB tanısında İGST önerilenler
    - Çocukluk çağı tüberkülozu
    - Akciğer dışı TB şüpheli hasta

TÜBERKÜLİN DERİ TESTİ

- Kişinin tüberküloz basili ile enfekte olup olmadığını gösterir
- Hastalık tanısında dolaylı olarak yardımcı olur
- TB enfeksiyonu veya hastalığı geçiren kişilerde tedavi sonrası negatifleşmez
- Tedavi başarısını değerlendirmekte kullanılmaz

TÜBERKÜLİN ANTİJENİ

- Tüberkulin deri testinin esası, basilin belirli antijenik bileşenlerinin, tüberkül basili ile enfekte olan kişilerde gecikmiş tipte bir aşırı duyarlık reaksiyonu yapmasıdır
- PPD (saflaştırılmış protein türevi,“purified protein derivative”), tüberküloz basil kültürü filtresinden protein presipitasyonu ile izole edilir
- Tüberkül proteinin adsorpsiyonunun önlenmesi için
  - Enjektöre çekildikten sonra bekletilmeden kullanılmalı
  - Sıvı haldeki PPD dondurulmamalı
  - Bir kaptan diğerine aktarılmalı
  - Karanlıkta ve buzdolabında (2-8°C) saklanmalıdır

Sağlık bakanlığı Tüberküloz tanı ve tedavi rehberi
TTD Tüberküloz rehberi
ASYOD Latent tüberküloz enfeksiyonu tedavisi rehberi

TÜBERKÜLİN REAKSİYONU

- Gecikmiş tipte bir hücresel reaksiyondur
- Bir kişi enfekte olduğunda T lenfositleri çoğalır ve duyarlılaşır
- TDT uygulanan yere duyarlılaşmış T lenfositleri gelir ve ortama lenfokinler salınır
- O bölgede vazodilatasyon, ödem, inflamatuvar hücre ve fibrin birikimi gelişir
- İlk kez test edilen bir kişide reaksiyon çoğunlukla yavaş gelişir ve enjeksiyondan 72 saat sonra yüksek düzeye ulaşır
- Kaybolması günler alır

TÜBERKÜLİN REAKSİYONU

Enjeksiyon yerinde kırmızılık ile belli olan bir akut inflamatuvar reaksiyon, eritem, vazodilatasyon ve kapiler konjesyon nedeni ile oluşur ve tek başına pozitif reaksiyon anlamına gelmediği belirtilir.

Ancak Japonya'da aşılı okul çocukları üzerinde yapılan bir çalışmada TCT sonrası gelişen eritemin endurasyona benzer sonuçlar verdiği ve eritemin endurasyon ile birlikte tüberküloz enfeksiyonunun saptanmasında kullanılabileceği belirtilmiştir.

NASIL UYGULANIR?

- Kullanılacak alanda deri lezyonu olmaması ve venlere uzak olması önerilir
- Uygulanacak alan herhangi bir antiseptikle silinmez
- Sol önkolun 2/3 üst kısmında iç yüzüne, 0,1 ml doz deri içine uygulanır
- Buna Mantoux yöntemi denir
- Enjeksiyondan sonra 6-10 mm çaplı bir kabarcık oluşmalıdır
- Test uygun yapılmamışsa hemen ikinci bir test dozu, birkaç santimetre uzak bir yere yapılır ve yeri kaydedilir

NASIL UYGULANIR?

- Şişe ya da ampulün işi bitince tekrar buzdolabı ya da soğutulmuş aşı nakil kabına konulmalı
- Masa üzerinde bekletilmemeli
- TDT yapılan alan kaşınmamalı ve su değdirilmemelidir

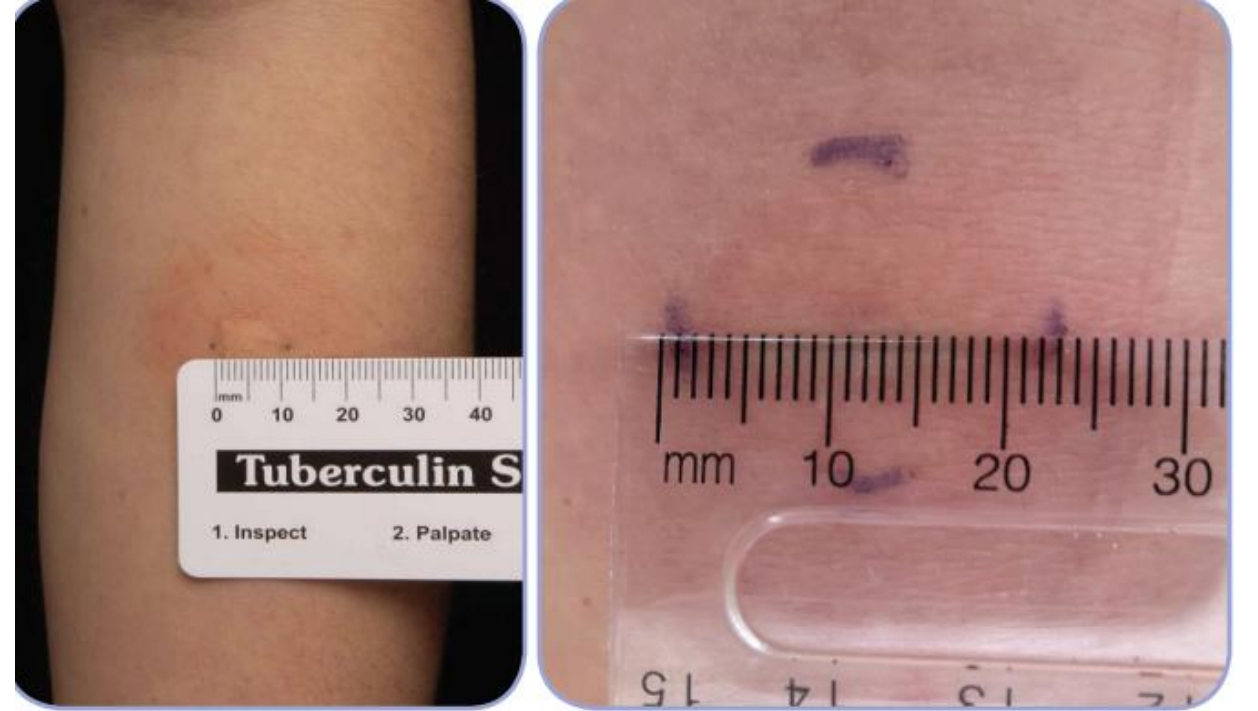
NASIL OKUNUR?

- Değerlendirme uygulamadan 48-72 saat sonra yapılır
- Test uygulanan kişi daha önce tüberküloz basili ile karşılaşmışsa (*doğal karşılaşma veya BCG aşısı ile*), 2-3 gün içinde test yerinde hiperemi ve endürasyon oluşur
- Hipereminin çapı önemli değildir
- Sertlik şeklinde saptanan kabartının (endürasyonun) çapı önemlidir
- Endurasyon (sertlik) varlığı inspeksiyonla ve palpasyonla saptanır

NASIL OKUNUR?

- Endurasyon apı milimetre olarak yazılmalı
- Negatif ya da pozitif yazmak hatalara yol açabilir
- Test yerinde bül, vezikül ve benzeri reaksiyonlar görülebilir
- Ek tedavi gerektirmez ve birkaç haftada kendiliğinden geçer

ÜLKEMİZDE TDT REAKSİYONUNU DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

BCG'lilerde	
0-5 mm*	Negatif kabul edilir.
6-14 mm*	Negatif kabul edilir (BCG'ye ya da TDM'lere bağlı olabilir).
15 mm ve üzeri	Pozitif kabul edilir.
BCG'sizlerde	
0-5 mm*	Negatif kabul edilir.
6-9 mm*	Negatif kabul edilir (TDM'lere bağlı olabilir).
10 mm ve üzeri	Pozitif kabul edilir.
Bağımsıklığı baskılanmış kişilerde** 5 mm ve üzeri pozitif kabul edilir.	

Bağımsıklığı baskılanmış kişiler;

- HIV pozitifliği
- AIDS
- Kronik renal yetmezlik
- Uzun süre yüksek doz kortikosteroid kullanımı
- Organ transplant öyküsü

BOOSTER ETKİSİ

- Erişkinlerde bağışıklık yanıtının sönmesi söz konusu olabilir
- Negatif bulunan TDT durumunda 1-4 hafta içinde ikinci TDT yapılır
- Sönmüş olan bağışıklık yanıtının tekrar hatırlanması nedeniyle bu ikinci test güçlendirici (booster) etki yapar
- İkinci test sonucu esas alınır ve kaydedilir

YALANCI NEGATİFLİK

Enfeksiyonlar	Canlı virus aşıları
Viral hastalıklar (HIV, kızamık, suçiçeği) Bakteriyel hastalıklar (tifo, brusella, tifus, lepra) TB enfeksiyonunun erken dönemi (<12 hafta) TB hastalığı (menenjit, milier, plevral) Mantar (Blastomikoz)	Kızamık Polio Suçiçeği Kızamıkçık
Kişiyile ilgili durumlar	Test materyaline ait faktörler
Metabolik hastalıklar (Kronik böbrek hastalığı) Habis hastalıklar (Lemfoma ve lösemi) Sarkoidoz Beslenme bozukluğu İmmunosupresif ilaçlar <2 yaş	Düşük kalite Yetersiz doz Uygun olmayan saklanma koşulları Son kullanma tarihinin geçmesi
Hatalı uygulama	Hatalı okuma
Deri altına yapılması Uzun süre enjektörde saklanması Çok az antijen kullanılması	Deneyimsiz ya da yanlış okuma Hatalı kayıt Çok erken ya da geç okuma

YALANCI POZİTİFLİK

- Tüberküloz dışı mikobakteriler ile temas
- BCG aşısı
- TCT pozitif vericilerden kan transfüzyonu
- Deneyimsiz ya da yanlı okuyucu

INTERFERON GAMA SALINIM TESTİ(IGST)

- İnterferon gama (IFN- γ), *Myc. tuberculosis* enfeksiyonunda hücresel immün yanıtın düzenlenmesinde rol alır
- Primer TB enfeksiyonu geçirerek immün duyarlı hale gelmiş kişilerin bellek T hücrelerinin, *Mycobacterium tuberculosis* antijenleriyle karşılaştıklarında Interferon gamma (IFN γ) salgılamaları prensibine dayanmaktadır

INTERFERON GAMA SALINIM TESTİ(IGST)

- *Myc. tuberculosis*'e özgül RD1 “region of difference” (farklılık bölgesi) bölgesindeki genler tarafından kodlanan **ESAT-6** (early secretory antigenic target-6) ve **CFP10** (culture filtrate protein 10) antijenleri kullanılır.
- BCG aşısı ve tüberküloz dışı mikobakteri enfeksiyonlarından etkilenmezler
  - IGST'de MTB'a özgül ve TDM'de bulunmayan antijenler (ESAT-6, CFP-10) kullanılmaktadır.

HANGİ İGST KULLANILMALIDIR?

---

1)ELİSA TEMELLİ QUANTİFERON TESTİ

- Tam kan örneğinde MTBC'ye özgül ESAT-6 ve CFP-10 antijenlerine karşı T-hücrelerden salınan IFN- γ düzeyini ölçen bir test
- Günümüzde testin dördüncü sürümü olan QuantiFERON-TB Gold PLUS (QFT-GP) kullanımda
- QFT-GP testinde kontrol materyalleri ve antijenler dört özel tüpte hazır olarak bulunur ve kan direkt olarak bu tüplere alınır

HANGİ İGST KULLANILMALIDIR?

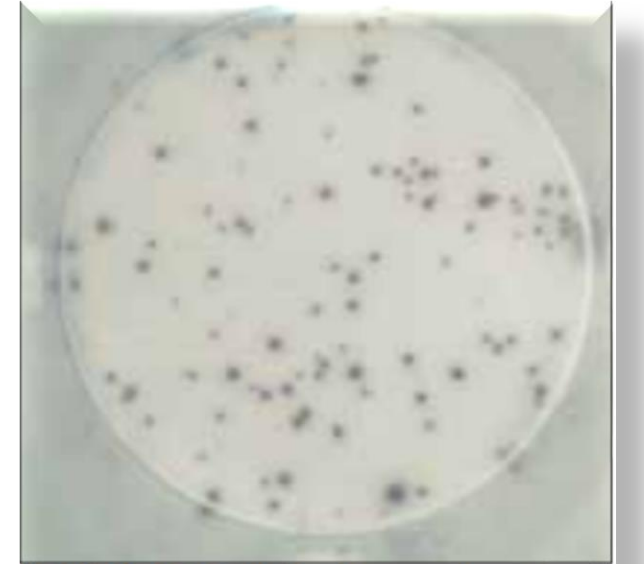
---

1)ELİSA TEMELLİ QUANTİFERON TESTİ

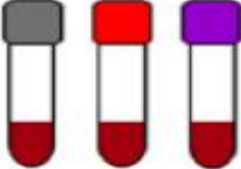
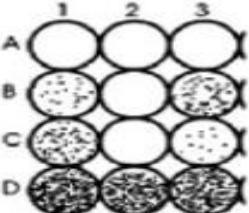
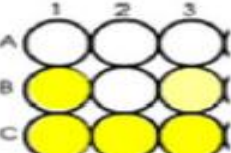
- 37°C'lik etüvde 16-24 saat bekletilip, inkübasyondan sonra tüpler 15 dakika santrifuj edilerek plazma kısmı ayrılmıştır
- Peptid antijenlerine yanıt olarak üretilen IFN- γ varlığı Enzyme Linked İmmunosorbent Assay (ELISA) yöntemi ile test edilmiştir
- Tüm bunların yanında QFT-G testinin bağışıklığı baskılanmış hastalarda yanlış negatif sonuç verebilmesi, tedavi takibinde kullanılamaması ve pahalı olması gibi olumsuz yönleri de vardır

2) T-SPOT.TB TEST:

- Periferik monon kler hücreler in vitro koşullarda MTBC'ye  zg l ESAT-6 ve CFP-10 antijenlerle uyarıldığında IFN-  üreten Th crelerinin sayısını ölçen bir testtir
- T-SPOT adı ile piyasada olan bu testte heparinli tüpe alınan kan santrifüjlenerek elde edilen pellet ile çalışılır
- Test sonunda plak tabanında noktacıklar şeklinde (spot) bağlanma alanları gözlenir. Bu noktacıkların her biri  zg l antijen ile uyarılmış bir T h cresini g sterir

 ekil 3. T-SPOT.TB pla ının  ukurcu unun g r n m 

		TSPOT.TB	QuantiFERON Gold In-Tube
Day 1	Sample collection	1x tube heparinised blood Minimum blood vol. = 5ml	3x QFT blood tubes containing nil control, Mtb antigens (combined) or mitogen control 1ml blood per tube Total blood vol. = 3ml
	Pre-incubation sample preparation	PBMC isolation, and addition of PBMCs to TSPOT.TB 96 well plate (250,000/well) containing negative control, Panel A and B Mtb antigens (individually) or positive control Mtb antigens: ESAT-6, CFP-10	Inversion of tubes to ensure mixing of antigens/controls with blood Mtb antigens: ESAT-6, CFP-10, TB7.7
	Incubation	16-20 hour incubation in TSPOT.TB in 96 well plate (37°C, 5% CO ₂)	16-24 hour incubation in QFT blood tubes (37°C)
Day 2	Post-incubation sample preparation	Removal of cells and antigens/controls by washing	Centrifugation of QFT blood tubes for separation of plasma
	Assay procedure	ELISpot for enumeration of IFN γ producing cells Result determination using ELISpot reader NEGATIVE CONTROL PANEL A PANEL B POSITIVE CONTROL RESULT + - +	ELISA for quantification of plasma IFN γ levels Result determination using ELISA reader NIL CONTROL ANTIGEN POSITIVE CONTROL RESULT + - +
From day 2*			

TDT VE IGST'NİN BİRLİKTE KULLANILMASI GEREKEN DURUMLAR

- İlk veya tekrarlayan IGST belirsiz, sınırda veya geçersiz sonuçlanmış ise
- TDT negatif BCG aşıllı beş yaş altı çocukta
- İlk test (TDT/IGST) negatif ve enfeksiyon riski, enfeksiyonun hastalığa dönüşme riski ve/veya kötü gidiş beklentisi yüksek ise
- HIV pozitif, bulaştırıcı TB hastasıyla temaslı beş yaş altı çocuk veya anti TNF tedavi alacak kişi gibi yüksek riskli bireylerde
- İlk test pozitif, tedaviye uyum/ikna için ilave kanıt gerekli ise
- BCG'ye bağlı TDT pozitifliğini öne sürerek LTBE tedavisi istemeyen sağlık çalışanlarını ikna etmek için
- Riski düşük kişide ilk testin yalancı pozitif olma olasılığı

Tablo 4. TCT ile İGST'lerin karşılaştırılması			
ÖZELLİK	TCT	QFT-GIT	İGST
			T-SPOT.TB
Test prensibi	<i>İn vivo</i> cilt testi	ELISA	ELISPOT
Sonuç	Endürasyon çapı (mm)	IFN- γ miktarı	Spot sayısı
Kullanılan antijen	PPD	ESAT-6, CFP10, TB 7.7	ESAT-6, CFP10
Hücre kaynağı	Deri	Tam Kan	Periferik mononükleer hücreler
Aktif TB hastalığında duyarlılık	%70-90	%75-85	%90-95
HIV hastalarında duyarlılık	Düşük (%50-70)	%60-70	%70-80
Sağlıklı bireylerde özgüllük (TB teması yok)	%60-90 (BCG aşılılarda düşük, aşısızlarda yüksek)	%95-100 (BCG aşılamaından etkilenmez)	%90-95 (BCG aşılamaından etkilenmez)
BCG ile çapraz reaksiyon	Var	Yok	Yok
TDM ile çapraz reaksiyon	Var	Yok	Yok
TB temaslılarda korelasyon	Var	Var (TCT'ye göre daha iyi)	Var (TCT'ye göre daha iyi)
Değerlendiriciye bağlı değişen sonuç	Var	Yok	Spot sayımında olabilir
Booster etkisi	Var	Yok	Yok
Konversiyon veya reversiyon görülmesi	Var	Var	Var
Test için vizit sayısı	İki	Bir	Bir
Test maliyeti	Düşük	Yüksek	Yüksek
Laboratuvar gereksinimi	Yok	Var	Var
Testin sonuçlanması	48-72 saat	24-48 saat	24-48 saat

Sağlık bakanlığı Tüberküloz tanı ve tedavi rehberi
TTD Tüberküloz rehberi
ASYOD Latent tüberküloz enfeksiyonu tedavisi rehberi

LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU TEDAVİSİ

NEDEN TEDAVİ EDİLMELİ?

- Yeni başlamış veya daha önceden oluşmuş LTBE tedavi edilerek TB hastalığı gelişimi önlenir
- LTBE tedavisiyle LTBE'nin aktif TB hastalığına progresyonu %60-90 oranında engellenebilir

LATENT TBC TEDAVİ ENDİKASYONLARI:

Bulaşıcı TB hasta temaslarında

- Tüberkülozlu anneden doğan bebeklere
- 34 yaş ve altı yakın temaslılara
- 35 yaş ve üstü LTBE saptananlar bağışıklığı baskılanmışlara
- 35 yaş ve üzeri ilk test ile LTBE saptanmayanlara iki ay sonra test tekrarı yapılarak bu ikinci teste göre karar verilir.

TB hastası temaslısı değilken, 0-4 yaş TDT pozitif ve 5-14 yaş TDT ya da İGST pozitif çocuklara koruyucu tedavi verilir.

Son 2 yılda TDT konversiyonu olursa

- TDT negatif iken en az 6 mm artış göstermesi ve pozitifleşmesi
- Pozitifleşme olmasa bile 10 mm ve üzeri artış olmasıdır.

LATENT TBC TEDAVİ ENDİKASYONLARI:

TB tedavisi ya da LTBE tedavisi almamış kişide akciğer filminde TB sekeli ile uyumlu lezyonu olan, yayma ve kültürleri negatif hasta

Bağıışıklığı baskılanan aşağıdaki gruplardaki hastalardan LTBE saptananlara (TDT pozitifliği 5 mm ve üzeri ya da İGST pozitifliği olanlara).

- HIV pozitif kişiler
- Anti-TNF ilaç başlanacaklar
- Kortikosteroid (15 mg prednizolon eşdeğeri, 1 aydan uzun süre) kullanmış hastalar
- Diyalizdeki kronik böbrek yetmezliği olan hastalar
- Organ ya da hematolojik transplant alıcı ve verici adayları
- Silikozlu hastalar

LATENT TBC TEDAVİ KARARI NASIL VERİLİR?

- 1)LTBE tanısı var mı?
- 2)LTBE'nin aktif TB hastalığına ilerleme riskini artıran durumlar söz konusu mu?
- 3) LTBE tedavi rejiminin yan etki olasılığı nedir?
- 4)Konakçının yaşı kaç?

Yüksek bulaş riski olan kişiler

- Bulaştırıcı TB hastasıyla temaslı <5 yaş olanlar
- İmmunsuprese kişiler

LTBE tanısı teyit edilmeden tedavi başlanılır

3 ay sonra TDT/İGST negatifleşirse ilaç kesilir

TDT >5 mm veya İGST pozitif ise devam edilir

Tablo 6. LTBE'nin aktif hastalığa progrese olma riski (www.uptodate.com)

Risk Faktörü	Risk faktörü olmayana kıyasla TB aktivasyon riski
Yüksek risk (her yaşta ltbe için test ve tedavi önerilir)	
AIDS (Anti HIV tedavi almıyor)	110-170
HIV (Anti HIV tedavi almıyor)	50-110
Transplantasyon (İmmüsupresif tedavi ile ilişkili)	20-74
Silikozis	30
Hemodiyaliz gerektiren kronik böbrek yetmezliği	10-25
Baş boyun kanserleri	16
Son iki yıl içinde TB enfeksiyonu varlığı	15
İyileşmiş TB enfeksiyonuna ait tipik üst lop fibronodüler hastalıkla uyumlu anormal göğüs filmi	6-19
TNF-alfa inhibitörleri	2-9
Orta risk (65 yaş altında ltbe için test ve tedavi önerilir)	
Glukokortikosteroidlerle tedavi	5
Diyabetes Mellitus (tüm tipleri)	2-4
0-4 yaş içinde LTBE	2-5
Hafifçe Artmış Risk (50 yaş altında LTBE için test ve tedavi önerilir)	???
Düşük kilo (< %90 ideal vücut ağırlığı; çoğu kişi için VKI:20)	2-3
Sigara kullanımı (1 paket/gün)	2-3
Granüloma görünümlü anormal göğüs filmi	2
Düşük risk (35 yaş altında ltbe için test ve tedavi önerilir)	
Normal göğüs radyografisi, bilinen risk faktörü yok, LTBE	1
Çok düşük risk (ltbe için test ve tedavi önerilmez)	
TDT ikinci aşamada pozitif (boosting), risk faktörü yok, göğüs filmi normal	0.5

TEDAVİ REJİMLERİ

İzoniiazid 6 ay

İzoniiazid 9 ay

Rifampisin 4 ay

İzoniiazid ve Rifampisin 3 ay

İzoniiazid ve rifapentin 3 ay, 12 doz, haftada bir

Three Months of Rifapentine and Isoniazid for Latent Tuberculosis Infection

Timothy R. Sterling, M.D., M. Elsa Villarino, M.D., M.P.H., Andrey S. Borisov, M.D., M.P.H., Nong Shang, Ph.D.,
Fred Gordin, M.D., Erin Bliven-Sizemore, M.P.H., Judith Hackman, R.N., Carol Dukes Hamilton, M.D.,
Dick Menzies, M.D., Amy Kerrigan, R.N., M.S.N., Stephen E. Weis, D.O., Marc Weiner, M.D., Diane Wing, R.N.,
Marcus B. Conde, M.D., Lorna Bozeman, M.S., C. Robert Horsburgh, Jr., M.D., Richard E. Chaisson, M.D.,
for the TB Trials Consortium PREVENT TB Study Team*

- 3 ay boyunca rifapentin artı izoniazid kullanımı, tüberkülozu önlemede tek başına 9 aylık izoniazid kadar etkiliydi ve tedavi tamamlama oranı daha yüksekti
- 3 ay boyunca haftada bir kez izoniyazid ve rifapentin kombinasyonu kullanan 3986 hastadan 7sinde(%0,19) tüberküloz gelişmişken sadece izoniyazid kullanan 3745 hastadan 15inde(%0,45) tüberküloz gelişti
- Tedaviyi tamamlama oranları ise kombinasyon tedavide %82 iken sadece izoniyazid kullananlarda %69

Tablo 11. LTBE Tedavisinde Kullanılan Güncel Rejimler (WHO, LTBE. Updated and consolidated guidelines for programmatic management, 2018).

İlaç Rejimi	Vücut kilogramı başına doz	Maksimum doz
Günlük INH, altı veya dokuz ay	Yetişkin: 5 mg Çocuk: 10 mg (7-15 mg)	300 mg
Günlük RIF, üç-dört ay	Yetişkin: 10 mg Çocuk: 15 mg (10-20 mg)	600 mg
Günlük INH + RIF	INH Yetişkin: 5 mg Çocuk: 10 mg (7-15 mg) RIF Yetişkin: 10 mg Çocuk: 15 mg (10-20 mg)	INH: 300 mg RIF: 600 mg
Haftalık RPT + INH, üç ay (12 doz)	Yaş ≥ 12: INH 15 mg Yaş 2-11: INH 25 mg RPT 10.0-14.0 kg 300 mg 14.1-25.0 kg 450 mg 25.1-32.0 kg 600 mg 32.1-49.0 kg 750 mg ≥ 50.0 kg 900 mg maksimum	INH: 900 mg RPT: 900 mg

→ 3 AY

Four Months of Rifampin or Nine Months of Isoniazid for Latent Tuberculosis in Adults

Dick Menzies, M.D., Menonli Adjobimey, M.D., M.P.H., Rovina Ruslami, M.D., Ph.D., Anete Trajman, M.D., Ph.D., Oumou Sow, M.D., Heejin Kim, M.D., Joseph Obeng Baah, M.D., Guy B. Marks, Ph.D., F.R.A.C.P., Richard Long, M.D., Vernon Hoepfner, M.D., Kevin Elwood, M.D., Hamdan Al-Jahdali, M.D., et al.

- Rifampin monoterapisi; izoniyazid ile karşılaştırıldığında benzer etki yarattığı gösterilmiş
- Daha düşük hepatotoksisite ile ilişkilendirilmiş

Advances in Diagnosis and Treatment of Latent Tuberculosis Infection

Helena J. Chapman, MD, MPH, and Michael Lauzardo, MD, MSc

In the United States, latent tuberculosis infection (LTBI) affects between 10 and 15 million people, of whom 10% may develop active tuberculosis disease. People at increased risk for tuberculosis reactivation include recent immigrants from countries with a high incidence of tuberculosis, children younger than age 5, people who have been infected with *Mycobacterium tuberculosis* within the past 2 years, or people with immunosuppression for a variety of reasons. Appropriate diagnosis and treatment of LTBI are critical for controlling and eventually eliminating tuberculosis as a public health problem. Although the tuberculin skin test is the traditional diagnostic measure for LTBI, reduced specificity has promoted the development and utilization of the interferon- γ release assays as an in vitro blood test with specific antigens to *M. tuberculosis* (QuantiFERON-TB Gold In-Tube test and the T.SPOT-TB test are commercially available). Despite the rise of the new diagnostic tests, however, there is still no gold standard for diagnosing LTBI, and epidemiologic risks and comorbidities need to be taken into account before initiating therapy. Current diagnostic tests combined with recommended treatment regimens are valuable tools that, when used correctly, promise to hurry the elimination of tuberculosis. (J Am Board Fam Med 2014;27:704–712.)

- Son araştırma çalışmaları 4 ay boyunca RIF alan hastaların, 9 aylık INH'lilere kıyasla olumsuz yan etkilerin azaldığını ve önerilen tedavinin tamamlanmasına uyumun arttığını göstermiştir

Koruyucu İlaç Tedavisine Başlamadan

- TB hastalığı olmadığı gösterilmeli
  - Tıbbi öyküsü, fizik muayene bulguları, akciğer filmi ile değerlendirilmeli
  - TB hastalığı düşündüren bulgu saptanırsa, bakteriyolojik inceleme yapılmalı
- Kişinin ev içi temaslarının ve ev dışında kuşkulu kişiler varsa TB açısından taranması gerekir
- TB hastalığı varsa ve saptanmazsa, koruyucu tedavi ilaç direnci gelişimine neden olabilir

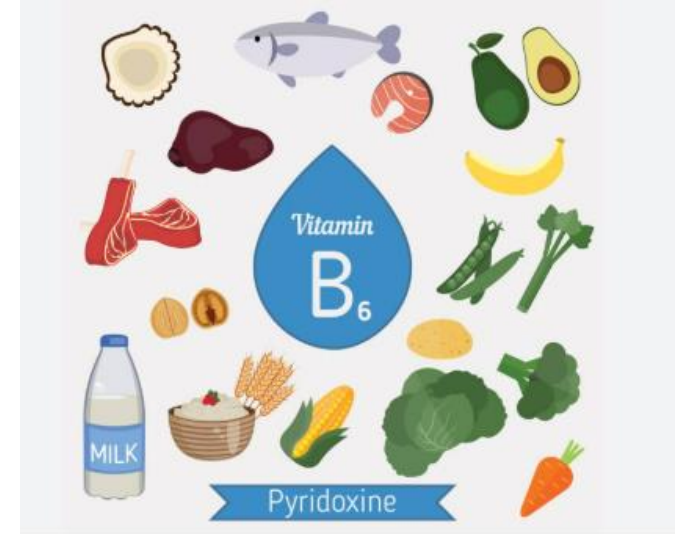
KORUYUCU İLAÇ TEDAVİSİ İZLEMİ

- Aralıksız sürdürülmeli
- Kısa süreli aralar verilmişse, bu aralar, koruyucu tedavinin sonuna eklenir
  - 6 aylık koruyucu tedavinin 9 ay içerisinde, 9 aylık koruyucu tedavinin de 12 ay içerisinde tamamlanması halinde bu tedavi kabul edilebilir
- Başlangıçta ve takipte hepatotoksisite riski nedeniyle aylık olarak karaciğer fonksiyon testleri değerlendirilmelidir

PİRİDOKSİN

- İzonyazidin kompetitif antagonistidir
- DM
- Böbrek yetmezliği
- Diyaliz
- Alkolizm
- Malnütrisyon
- Gebelik
- Piridoksin eksikliğine bağlı epileptik nöbeti olanlarda İNH ile birlikte piridoksin (vitamin B6) kullanımı endikasyonu vardır; **günde 10 mg** verilir

KORUYUCU İLAÇ TEDAVİSİNİN YAN ETKİLERİ

- ABD’de yapılan İNH koruyucu tedavilerinde hepatit ve ölümlerin raporlanması nedeniyle bu konuda prospektif çalışmalar yapılmıştır. ABD’de 13.838 kişiyi kapsayan çalışmada bir yılda %1,02 oranında hepatit görülmüştür.
- Hepatotoksisite riskini arttıran durumlar:

Tablo 12. LTBE Tedavisi Sırasında Hepatotoksisite Gelişme Riski Yüksek Kişiler (Kopanoff DE, et al. Am Rev Respir Dis. 1978).

- Zeminde karaciğer bozukluğu olanlar
- Kronik karaciğer hastalığı olanlar (Hepatit B, C, alkolik hepatit, siroz)
- Düzenli alkol alanlar
- HIV infekte olanlar
- Gebeler veya erken doğum sonrası üç ay dönemdekiler
- Hepatotoksik diğer ilaçları kullananlar
- Yaşı 35 üzeri popülasyon
- Malnutrisyonu olanlar

İNH'YA YA DA RİF'E BAĞLI HEPATOTOKSİSİTE

- İNH kullanımı sırasında geçici transaminaz yükseklikleri olabilir
- Kesilmesi gereken durumlar;
  - Transaminaz değerlerinin normal üst sınır değerinin 5 katını aşması
  - Hepatit semptomu olan hastada transaminaz değerlerinin normalin üst sınırının 3 katını aşması
  - Başka belirgin bir neden olmaksızın bilirubin değerinin 1,5 mg/dl üzerine çıkması durumunda
- İNH kullanan kişide verilmesi gereken dozdan daha az ilaç kullanmışsa, profilaksiye Rifampisin ile devam edilebilir

INH'YA YA DA RIF'E BAĞLI HEPATOTOKSİSİTE

Table 2. Regimens for Latent Tuberculosis Treatment, According to Pooled Efficacy, Risk of Hepatotoxicity, Adverse Events, and Drug Interactions.

Drug Regimen	Dosage	Efficacy vs. Placebo*	Efficacy vs. 6 Mo of Isoniazid*	Hepatotoxicity vs. 6 Mo of Isoniazid*	Adverse Events
<i>odds ratio (95% confidence interval)</i>					
Isoniazid alone for 6 mo or 9 mo	Adults, 5 mg/kg; children, 10 mg/kg (maximum, 300 mg)	6-mo regimen, 0.61 (0.48–0.77); 9-mo regimen, 0.39 (0.19–0.83)	Not applicable for 6-mo regimen, and not available for 9-mo regimen	Not applicable for 6-mo regimen, and not available for 9-mo regimen	Drug-induced liver injury, nausea, vomiting, abdominal pain, rash, peripheral neuropathy, dizziness, drowsiness, and seizure
Rifampin alone for 3 to 4 mo	Adults, 10 mg/kg; children, 10 mg/kg (maximum if <45 kg, 450 mg; maximum if ≥45 kg, 600 mg)	0.48 (0.26–0.87)	0.78 (0.41–1.46)	0.03 (0.00–0.48)	Influenza-like syndrome, rash, drug-induced liver injury, anorexia, nausea, abdominal pain, neutropenia, thrombocytopenia, and renal reactions (e.g., acute tubular necrosis and interstitial nephritis)
Isoniazid plus rifampin for 3 to 4 mo	Adults, 10 mg/kg; children, 10 mg/kg (maximum if <45 kg, 450 mg; maximum if ≥45 kg, 600 mg)	0.52 (0.33–0.84)	0.89 (0.65–1.23)	0.89 (0.52–1.55)	Influenza-like syndrome, rash, drug-induced liver injury, anorexia, nausea, abdominal pain, neutropenia, thrombocytopenia, and renal reactions (e.g., acute tubular necrosis and interstitial nephritis)
Weekly rifapentine plus isoniazid for 3 mo	Adults and children: rifapentine, 15–30 mg/kg (maximum, 900 mg)‡; isoniazid, 15 mg/kg (maximum, 900 mg)	Not available	0.44 (0.18–1.07)§	0.16 (0.10–0.27)§	Hypersensitivity reactions, petechial rash, drug-induced liver injury, anorexia, nausea, abdominal pain, and hypotensive reactions

Latent Mycobacterium tuberculosis Infection Haileyesus Getahun, M.D., Ph.D., M.P.H., Alberto Matteelli, M.D., Richard E. Chaisson, M.D., and Mario Raviglione, M.D. 2015

ÇİD-TB TEMASLILARINDA KORUYUCU TEDAVİ

- ÇİD-TB temaslıları taranmalı
- TB hastalığı saptanmayanlarda aynı ev içindeki ya da diğer yakın temaslılardan koruyucu tedavi verilmesi önerilir
  - 1.Bağışıklığı baskılanmışlara ve HIV pozitiflere
  - 2.0-5 yaş grubundaki temaslılara
  - 3.5 yaş ve üstü temaslılara, klinisyenin yüksek risk olduğunu belirlemesi durumunda veya LTBE varlığında önerilir

ÇİD-TB TEMASLILARINDA KORUYUCU TEDAVİ

- Koruyucu tedavi ilacını belirleme:
- Kinolon duyarlı kaynak olgu varlığında,
Moksifloksasin ya da levofloksasin 9 ay önerilir; buna alternatif olarak kinolon + etambutol tedavisi de önerilmektedir.
  - Kinolon dirençli olgularda duyarlı iki ilaçla 6-12 ay tedavi konusunda uzman görüşleri vardır.

TB tedavisinden LTBE tedavisine geçiş nasıl olur?

TDT pozitif + klinik ve radyolojik

Aktif TB

Anti TB tedavi

Kültür negatif çıkan olgularda

İki aylık başlangıç tedavisi sonrasında

- INH ile toplam altı veya dokuz aya
- RIF ile toplam dört aya LTBE tedavisi tamamlanabilir

ÖZEL DURUMLARDA KORUYUCU TEDAVİ

➤ Gebe ve emziren annelerde:

Gebelerde İNH'in teratojenik etkisinin olmaması nedeniyle seçilmiş gruplarda uygulanması önerilmektedir: HIV enfekte, yeni cilt testi pozitif eşenler, bulaştırıcı hasta ile yeni teması olanlar.

Gebelerde koruyucu tedavinin doğum sonrasına, hatta doğumdan 3 ay sonrasına kadar bekletilmesini de önerenler bulunmakta

➤ Çocuklarda:

Çocuklar, bulaştırıcı hasta ile temas ettiklerinde ya da enfekte olduklarında erişkinlere göre daha yüksek oranda hastalanırlar. Hastalandıklarında miliyer ve menenjit TB olasılığı da daha yüksektir. Çocuklarda kinolon önerilmez

ANTI TNF İLAÇ KULLANIMI VE TÜBERKÜLOZ

Tablo 13. LTBE tedavisi verilmesi önerilen gruplar.

- Temaslılar
  - 15 yaş ve altında TDT/IGST bakılmaksızın
  - 16-35 yaş LTBE saptanırsa
  - 36 yaş ve üzerinde risk/yan etki karşılaştırması ile
- 15 yaş ve altında LTBE saptananalar
- Son iki yılda TDT konversiyonu olanlar
- Grafide TB sekeli (+), hasta olmayan/tedavi almamışlar
- İmmünsüpresifler
- HIV (+), anti TNF tedavi, KS tedavi, diyaliz, transplantasyon, silikozis

ANTİ TNF İLAÇ KULLANIMI VE TÜBERKÜLOZ

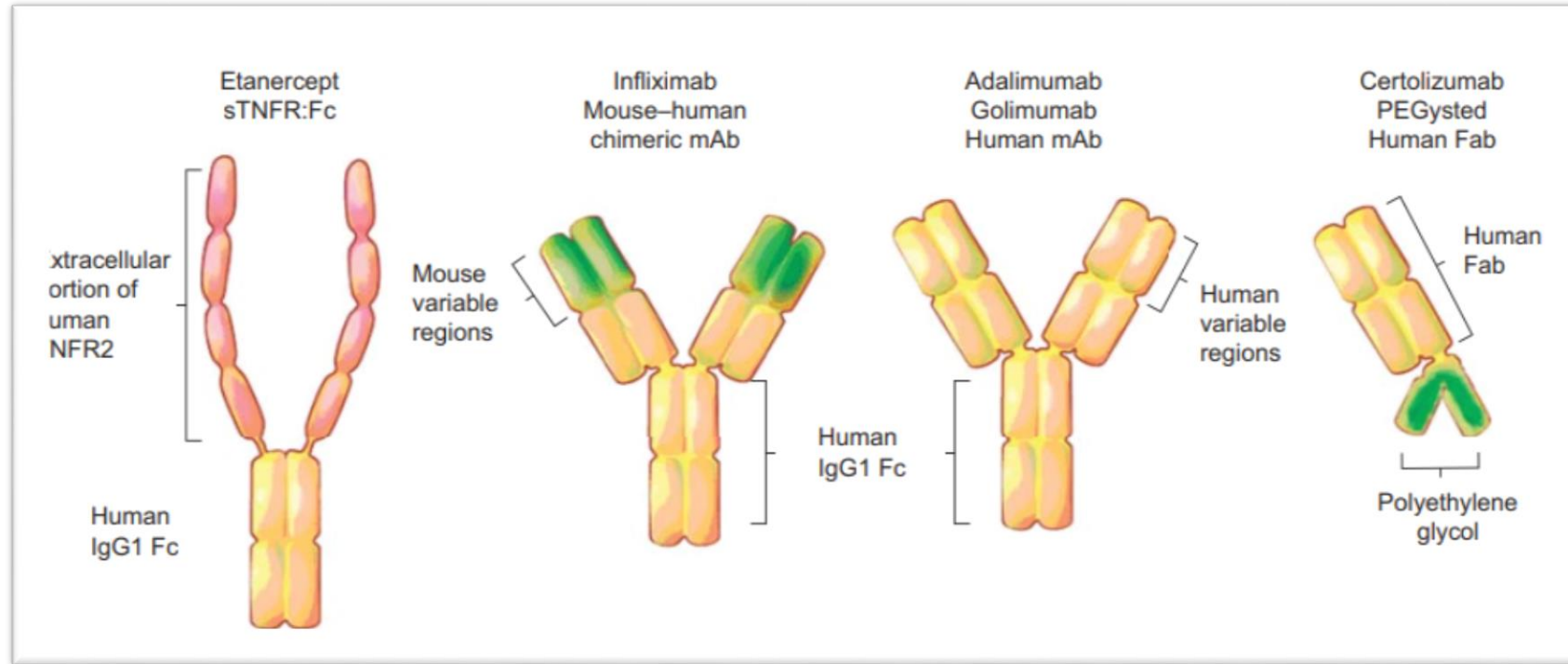
1) MONOKLONAL ANTİKORLAR:

- a.Şimerik Monoklonal Antikorlar: İnfliksimab
- b.Tam İnsan Yapısında Monoklonal Antikorlar: Adalimumab, Golimumab
- c.Pegile Humanize Antikorlar (Fab Parçası): Sertolizumab pegol

2) RESEPTÖR FÜZYON PROTEİNLERİ:

- a. TNFR1 Ig Füzyon Proteini: Etanersept

ANTI TNF İLAÇ KULLANIMI VE TÜBERKÜLOZ

ANTI TNF KULLANIMI VE TÜBERKÜLOZ RİSKİ

Ülkemizde anti-TNF kullanımının TB riskini 10-20 kat arttırdığını bildiren yayınlar vardır

Altta yatan otoimmün hastalık varlığı tek başına TB riskini arttırır

Anti-TNF tedavilerin tümü TB riskini arttırmaktadır. Bununla birlikte **monoklonal antiTNF antikorların, reseptör füzyon proteinlerine göre TB riski daha yüksek bulunmuştur**

ANTI TNF KULLANIMI VE TÜBERKÜLOZ RİSKİ

- Anti-TNF ilaçların diğer immünsupresif ilaçlar ile kombine veya tedavi direnci nedeni ile ardışık kullanılması TB riskini tek başına kullanıma göre daha da arttırmaktadır
- Daha önce TB hastalığı geçirmiş kişilerde TB tedavisi almış olsa bile anti-TNF tedavisi altında nüks TB riski vardır

YÜKSEK RİSKLİ GRUPLARDA AKTİF TB VE LTBE

Table 1. Incidence of Active Tuberculosis and Prevalence of Latent Tuberculosis Infection in Selected High-Risk Groups, According to Published Studies.*

High-Risk Group	Incidence of Active Tuberculosis	Prevalence of Latent Tuberculosis Infection†		
		QuantiFERON-TB Gold In-Tube	T-SPOT.TB	Tuberculin Skin Test
	<i>median rate per 1000 population (range)</i>	<i>median percentage (range)</i>		
Persons with HIV infection	16.2 (12.4–28.0)	14.5 (2.7–21.5)	11.3 (4.3–67.6)	19.2 (2.1–54.8)
Adult contacts of persons with tuberculosis	0.6‡	21.1 (6.6–55.1)	48.0 (29.6–59.6)	26.3 (1.8–82.7)
Patients receiving tumor necrosis factor blockers	1.4‡§	11.8 (4.0–22.3)	20.0 (12.9–25.0)	18.6 (11.3–68.2)
Patients undergoing hemodialysis	26.6 (1.3–52.0)	33.4 (17.4–44.2)	43.6 (23.3–58.2)	21.9 (2.6–42.1)
Patients undergoing organ transplantation	5.1‡	21.9 (16.4–23.5)	29.5 (20.5–38.5)	7.7 (4.4–21.9)
Patients with silicosis	32.1‡	46.6‡	61.0‡	—
Prisoners	2.6 (0.03–9.8)	—	—	45.5 (23.1–87.6)
Health care workers	1.3 (0.4–4.1)	14.1 (0.9–76.7)	5.2 (3.5–28.7)	29.5 (1.4–97.6)
Immigrants from countries with a high tuberculosis burden	3.6 (1.3–41.2)	30.2 (9.8–53.8)	17.0 (9.0–24.9)	39.7 (17.8–55.4)
Homeless persons	2.2 (0.1–4.3)	53.8 (18.6–75.9)	—	45.6 (20.5–79.8)
Illicit-drug users	6.0‡	63.0 (1.4–66.4)	45.8 (34.1–57.5)	85.0 (0.3–86.7)
Elderly persons	—	16.3‡	—	31.7‡

Latent Mycobacterium tuberculosis Infection Haileyesus Getahun, M.D., Ph.D., M.P.H., Alberto Matteelli, M.D., Richard E. Chaisson, M.D., and Mario Raviglione, M.D. 2015

YÜKSEK RİSKLİ GRUPLARDA AKTİF TB VE LTBE

Table 1. Incidence of Active Tuberculosis and Prevalence of Latent Tuberculosis Infection in Selected High-Risk Groups, According to Published Studies.*

High-Risk Group	Incidence of Active Tuberculosis	Prevalence of Latent Tuberculosis Infection†		
		QuantiFERON-TB Gold In-Tube	T-SPOT.TB	Tuberculin Skin Test
	<i>median rate per 1000 population (range)</i>	<i>median percentage (range)</i>		
Persons with HIV infection	16.2 (12.4–28.0)	14.5 (2.7–21.5)	11.3 (4.3–67.6)	19.2 (2.1–54.8)
Adult contacts of persons with tuberculosis	0.6‡	21.1 (6.6–55.1)	48.0 (29.6–59.6)	26.3 (1.8–82.7)
Patients receiving tumor necrosis factor blockers	1.4‡§	11.8 (4.0–22.3)	20.0 (12.9–25.0)	18.6 (11.3–68.2)
Patients undergoing hemodialysis	26.6 (1.3–52.0)	33.4 (17.4–44.2)	43.6 (23.3–58.2)	21.9 (2.6–42.1)
Patients undergoing organ transplantation	5.1‡	21.9 (16.4–23.5)	29.5 (20.5–38.5)	7.7 (4.4–21.9)
Patients with silicosis	32.1‡	46.6‡	61.0‡	—
Prisoners	2.6 (0.03–9.8)	—	—	45.5 (23.1–87.6)
Health care workers	1.3 (0.4–4.1)	14.1 (0.9–76.7)	5.2 (3.5–28.7)	29.5 (1.4–97.6)
Immigrants from countries with a high tuberculosis burden	3.6 (1.3–41.2)	30.2 (9.8–53.8)	17.0 (9.0–24.9)	39.7 (17.8–55.4)
Homeless persons	2.2 (0.1–4.3)	53.8 (18.6–75.9)	—	45.6 (20.5–79.8)
Illicit-drug users	6.0‡	63.0 (1.4–66.4)	45.8 (34.1–57.5)	85.0 (0.3–86.7)
Elderly persons	—	16.3‡	—	31.7‡

Latent Mycobacterium tuberculosis Infection Haileyesus Getahun, M.D., Ph.D., M.P.H., Alberto Matteelli, M.D., Richard E. Chaisson, M.D., and Mario Raviglione, M.D. 2015

ANTI TNF KULLANIMI VE TÜBERKÜLOZ RİSKİ

- Anti-TNF tedavi ile artmış TB riski, koruma tedavisi ile azaltılabilir
- Takip programlarına ve koruma tedavisine rağmen, TB tedavisi ile TB riski tamamen ortadan kalkmaz
- Anti-TNF tedavi kesildikten sonra TB riski devam edebilir. Bu nedenle hastaların TB yönünden en az 6 ay daha takip edilmesi uygundur

ANTI-TNF TEDAVİ ÖNCESİ TB HASTALIK TARAMASI

- Aktif TB varlığında anti-TNF tedavisi başlamak kontrendikedir. Bu nedenle anti-TNF tedavi öncesinde, aktif TB hastalığı dışlanmalı
- TB tanısı konulan hastalarda, TB tedavisi tamamlanmadan antiTNF tedavi başlanmamalıdır. Ancak istisnai durumlarda hastanın tedavisinden beklenen yarar ve olası riskler değerlendirilerek olgu bazında TB tedavisinin başlangıç dönemi sonunda anti-TNF tedavinin başlamasına karar verilebilir

ANTI-TNF TEDAVİ ÖNCESİ TB HASTALIK TARAMASI

- Anti-TNF tedavisi başlanan hastalar asemptomatik olsalar bile TB hastalığı açısından (anamnez, fizik muayene, radyolojik kontrol) 6 ayda bir kontrol edilmeli
- Semptomatik olan olgular süresine bakılmaksızın ilgili uzman tarafından TB hastalığı açısından incelenmeli

ANTI-TNF KULLANANLARDA LATENT TB ENFEKSİYONU TANISI VE TEDAVİSİ

- Aktif TB hastalığı dışlanan Anti-TNF tedavi başlanacak hastalarda LTBE taraması yapılmalıdır
- LTBE tanısında altın standart bir test yoktur. Bununla birlikte LTBE taramasında TDT veya İGST kullanılabilir. Her iki testin de yanlış negatif ve pozitif sonuçları olabilir.

LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU TARAMASI

- LTBE taramasında ilk test olarak TDT tercih edildiğinde 5 mm ve üzeri endurasyon pozitif kabul edilir ve koruma tedavisi verilir. Endurasyonu 5 mm'nin altında olan olgularda İGST veya 1-3 hafta sonra TDT tekrarı (booster) yapılır
- İGST sonucu pozitif veya ikinci TDT sonucunda endurasyon 5 mm ve üzerinde ise koruma tedavisi başlanır
- İkinci test negatif ise koruma tedavisi için klinik karar verilir

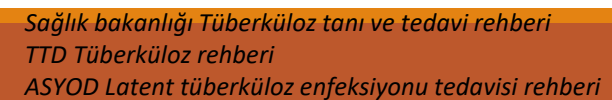
LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU TARAMASI

LTBE taramasında ilk test olarak İGST tercih edildiğinde sonuç pozitif ise koruma tedavisi verilir

Sonucun belirsiz olduğu durumlarda İGST tekrarı veya TDT yapılması önerilir

Sonucun negatif olduğu durumlarda koruma tedavisi için klinik karar verilir

LATENT TÜBERKÜLOZ ENFEKSİYONU TARAMASI

Anti-TNF tedavi kararı verilen psoriasis hastalarında LTBE taramasında İGST öncelikli tercih edilmelidir. Psoriasis TDT yanıtını artırabilir

LTBE saptanmayan hastalarda yıllık LTBE taraması uygundur. LTBE saptanan hastalarda tekrar LTBE taraması yapılmaz

LTBE test sonuçları negatif olan hastalarda, uzman hekim hastanın risk durumunu göz önüne alarak koruma tedavisi kararı verebilir

ANTI-TNF KULLANAN HASTALARDA KORUMA TEDAVİSİ

- Koruma tedavisi kararı hastayı takip eden hekim ile birlikte göğüs veya enfeksiyon hastalıkları uzmanınca verilmelidir
- Koruma tedavisinin anti-TNF tedavisinden en az 1 ay önce başlanması önerilir
- Ciddi organ tutulumu ve hayatı tehdit eden durumlarda her iki tedavi eş zamanlı olarak başlanabilir
- Hasta, koruma tedavisi için bilgi notu ile birlikte bulunduğu bölgedeki verem savaş dispanserine yönlendirilir

ANTI-TNF KULLANAN HASTALARDA KORUMA TEDAVİSİ

- Koruma tedavisi için 9 ay İNH kullanılır. İNH'ın kullanılamadığı durumlarda 4 ay RİF tedavisi önerilir
- Koruma tedavisi başladıktan sonra anti-TNF tedavisi herhangi bir nedenle kesilse bile koruyucu tedavi tamamlanmalıdır
- Koruma tedavisini terk eden hasta TB hastalığı açısından değerlendirilir. Dışlandıktan sonra tekrar koruma tedavisi planlanır. Koruma tedavisi alan hastalarda da aktif hastalık gelişebileceği unutulmamalıdır

ANTI-TNF KULLANIMI İLE ORTAYA ÇIKAN TB HASTALARINA YAKLAŞIM

- Anti-TNF tedavi sırasında TB hastalığı gelişirse tedavi edilmelidir
- Anti-TNF tedavi kullanırken ortaya çıkan TB olgularında, anti-TNF tedavinin kesilmesine bağlı olarak TB tedavisine rağmen klinik tabloda kötüleşme olabilir
- Anti-TNF tedavi sırasında TB hastalığı saptanırsa “Ulusal Tüberküloz Tanı ve Tedavi Rehberi”ne uygun tedavi başlanır

BİYOLOJİK TEDAVİ ALAN HASTALARDA AKTİF TÜBERKÜLOZ

Biyolojik Tedavi Alan Hastalarımızda Aktif Tüberküloz

Aslı Görek Dilektaşlı¹, Belkıs Nihan Coşkun², Mine Tül Yaman¹, Nilüfer Aylin Acet Öztürk¹,
Özge Aydın Güçlü¹, Ahmet Ursavaş¹, Ezgi Demirdöğen¹, Funda Coşkun¹, Ediz Dalkılıç², Tülay
Bulut³, Yavuz Pehlivan², Mehmet Karadağ¹

¹Bursa Uludağ Üniversitesi Göğüs Hastalıkları AD

²Bursa Uludağ Üniversitesi İç Hastalıkları AD, Romatoloji BD

³Bursa Osmangazi Verem Savaş Dispanseri, Bursa İli Verem Sürveyans Sorumlusu

Biyolojik Tedavi Alan Hastalarımızda Aktif Tüberküloz,

¹Bursa Uludağ Üniversitesi Göğüs Hastalıkları AD

²Bursa Uludağ Üniversitesi İç Hastalıkları AD, Romatoloji BD

³Bursa Osmangazi Verem Savaş Dispanseri, Bursa İli Verem Sürveyans Sorumlusu

BİYOLOJİK TEDAVİ ALAN HASTALARDA AKTİF TÜBERKÜLOZ

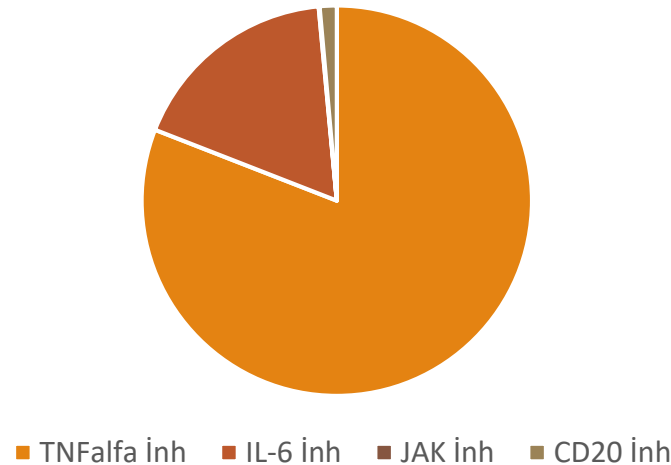

- Hastanemizde Romatoloji Bilim dalında Ocak 2010 ve Ocak 2023 tarihleri arasında, farklı tanılarla biyolojik ajanlar ile tedavi alan hastalar geriye dönük olarak incelendi
- Romatoid artrit, juvenil romatoid artrit, ankilozan spondilit, psöriatik artrit, Behçet hastalığı, eozinofilik granülomatöz polianjitis veya Still hastalığı tanısı bulunan ve biyolojik ajan tedavisi alan toplam 2524 hasta dosyası geriye dönük incelendi
- Toplam 13 (% 0,51) hastada aktif tüberküloz hastalığı geliştiği gözlemlendi

BİYOLOJİK TEDAVİ ALAN HASTALARDA AKTİF TÜBERKÜLOZ

- İnsidans hızı 515/100.000 olarak hesaplandı
- Bunların %69'u pulmoner, %31'i ekstrapulmoner tutulum olduğu gözlemlendi
- Bu hastalarda, aktif tüberküloz hastalığı gelişme süresi 28 ay olarak saptandı
- Araştırmamızda saptadığımız TB hastalarımızda koruyucu tedavi alma oranı % 46.2 idi

2524 hastanın kullandığı
biyolojik ajan dağılım grafiği:

Biyolojik Tedavi Alan Hastalarımızda Aktif Tüberküloz,

¹Bursa Uludağ Üniversitesi Göğüs Hastalıkları AD

²Bursa Uludağ Üniversitesi İç Hastalıkları AD, Romatoloji BD

³Bursa Osmangazi Verem Savaş Dispanseri, Bursa İli Verem Sürveyans Sorumlusu

Tablo-1. Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Romatoloji BD’da farklı endikasyonlarla başlanan biyolojik tedavi alan hastalarda gözlenen aktif tüberküloz olgularının klinik ve tanısal özellikleri

Olgu	Cinsiyet/ Yaş	Tanı	Biyolojik Ajan	PPD	LTBI tedavi aldı/almadı	Tanı aldığında tedavi süresi	Semptom, Bulgu	Akciğer Grafisi	Tanı	Pulmoner/ Ekstrapulmoner Tüberküloz	Tedavi
1	K/28	Ankilozan spondilit	Golimumab (TNF-alfa inhibitörü)	-	-	32 ay	Yok	Normal	Akciğer trücut biyopsi	Pulmoner	Tedavi tamamlama
2	K/64	EGPA	Rituximab (CD20 monoklonal antikor inhibitörü)	-	-	28 ay	Ateş, öksürük, balgam	Normal	Bronkoalveoler lavaj PCR+	Pulmoner	Tedavi tamamlama
3	K/56	Romatoid artrit	Tocilizumab (IL-6 inhibitörü)	14 mm	+, 3 ay INH	20 ay	Bacaklarda hiperemik lezyonlar	Normal	Bronkoalveoler lavaj tüberküloz kültürü	Pulmoner	Tedavi tamamlama
4	E/41	Ankilozan spondilit	İnfliksımab (TNF-alfa inhibitörü)	15 mm	+, 9 ay INH	5 ay	Öksürük, balgam, gece terlemesi	Normal	Balgam ARB+	Pulmoner	Tedavi tamamlama
5	K/48	Ankilozan spondilit	Etanercept (TNF-alfa inhibitörü)	0 mm	+, 7 ay INH	15 ay	Öksürük, balgam, gece terlemesi	Normal	Akciğer trücut biyopsi	Pulmoner	Tedavi tamamlama

Biyolojik Tedavi Alan Hastalarımızda Aktif Tüberküloz,

¹Bursa Uludağ Üniversitesi Göğüs Hastalıkları AD

²Bursa Uludağ Üniversitesi İç Hastalıkları AD, Romatoloji BD

³Bursa Osmangazi Verem Savaş Dispanseri, Bursa İli Verem Sürveyans Sorumlusu

Olgu	Cinsiyet/ Yaş	Tanı	Biyolojik Ajan	PPD	LTBI tedavi aldı/almadı	Tanı aldığında tedavi süresi	Semptom, Bulgu	Akciğer Grafisi	Tanı	<u>Pulmoner/ Ekstrapulmoner Tüberküloz</u>	Tedavi
6	K/67	Still hastalığı	Tocilizumab (IL-6 inhibitörü)	-	-	20 ay	Bel ağrısı	Normal	Vertebra biyopsi	Ekstrapulmoner	Tedavi tamamlama
7	K/27	Juvenil romatoid artrit	Sertolizumab (TNF-alfa inhibitörü)	-	+, 9 ay INH	36 ay	Ateş, öksürük, balgam	Normal	Bronkoalveoler lavaj tüberküloz kültürü	Pulmoner	Tedavi tamamlama
8	K/34	Juvenil romatoid artrit	Sertolizumab (TNF-alfa inhibitörü)	0 mm	-	81 ay	Boyunda şişlik	Normal	Lenf nodu biyopsi	Ekstrapulmoner	Tedavi tamamlama
9	E/32	Ankilozan spondilit	Golimumab (TNF-alfa inhibitörü)	-	-	48 ay	Gece terlemesi, kilo kaybı	Normal	Bronkoalveoler lavaj tüberküloz kültürü	Pulmoner	Kür
10	E/33	Behçet hastalığı	İnfliksimab (TNF-alfa inhibitörü)	10 mm	+, 9 ay INH	52 ay	Ateş	Normal	Transbronşial mukoza biyopsi	Pulmoner	Tedavi tamamlama
11	K/66	Romatoid artrit	Barisitinib (JAK inhibitörü)	-	-	4 ay	Boyunda şişlik	Normal	Lenf nodu biyopsi	Ekstrapulmoner	Tedavi tamamlama
12	E/30	Psöriatik artrit	Adalimumab (TNF-alfa inhibitörü)	-	-	12 ay	Plevral efüzyon	Normal	Plevral sıvı ARB+	Ekstrapulmoner	Tedavi tamamlama
13	K/44	Ankilozan spondilit	İnfliksimab (TNF-alfa inhibitörü)	10 mm	+, 9 ay INH	60 ay	Yok	Normal	Balgam tüberküloz kültürü	Pulmoner	Tedavi tamamlama

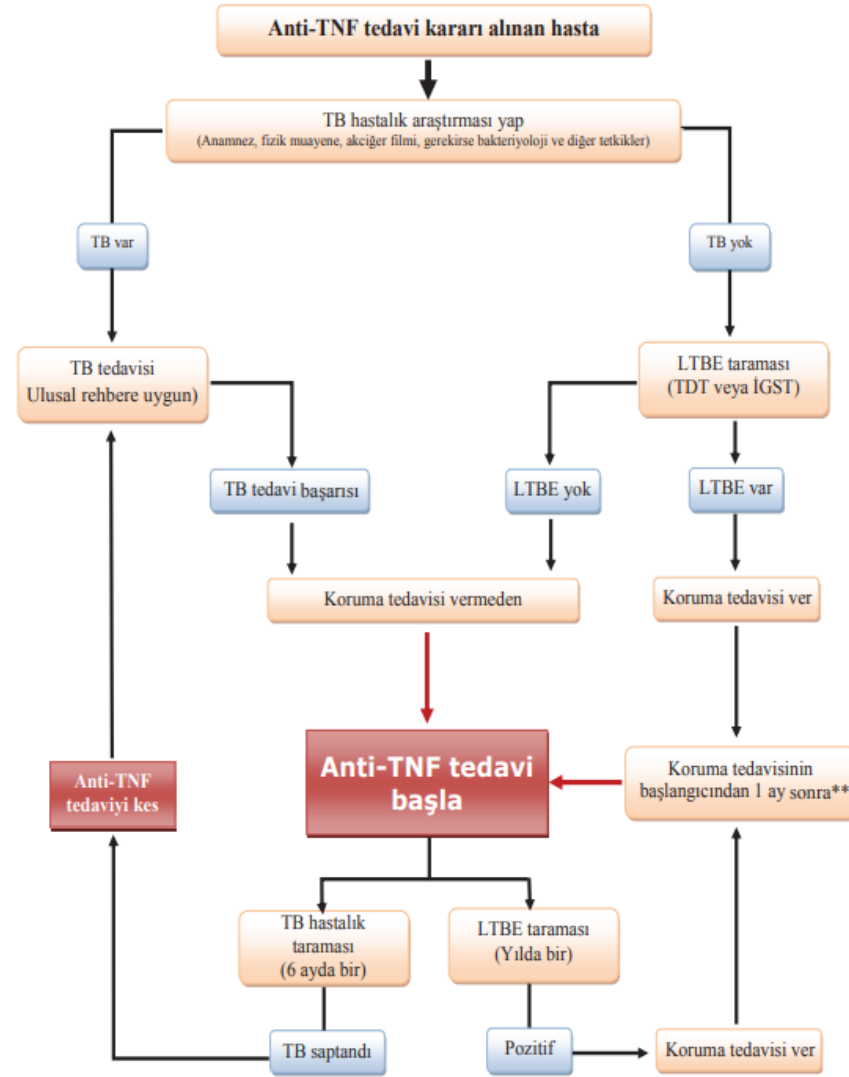
Biyolojik Tedavi Alan Hastalarımızda Aktif Tüberküloz,

¹Bursa Uludağ Üniversitesi Göğüs Hastalıkları AD

²Bursa Uludağ Üniversitesi İç Hastalıkları AD, Romatoloji BD

³Bursa Osmangazi Verem Savaş Dispanseri, Bursa İli Verem Sürveyans Sorumlusu

ANTI-TNF TEDAVİ ALAN HASTALARDA TB YÖNETİMİ

*İstisnai durumlarda hastanın tedavisinden beklenen yarar ve olası riskler değerlendirilerek TB tedavisinin başlangıç dönemi sonunda anti-TNF tedavinin başlamasına karar verilebilir.
** Ciddi organ tutulumu ve hayatı tehdit eden durumlarda her iki tedavi eş zamanlı olarak başlanabilir.

KAYNAKÇALAR:

- Tüberküloz Tanı ve Tedavi Rehberi (2019)
- Diagnostic tests for latent tüberkülozis infection(Michelle K. Haas, MD Robert W. Belknap, MD)
- Treatment of Latent Tuberculosis Infection- An Update (Moises A. Huaman, MD, MSc, Timothy R. Sterling, MD)
- ASYOD Latent tüberküloz enfeksiyonu ve tedavisi, *Prof.Dr.Teyfik Özlü ,2018*
- Biyolojik Tedavi Alan Hastalarımızda Aktif Tüberküloz, 2024
- Differential Diagnosis of Latent Tuberculosis Infection and Active Tuberculosis: A Key to a Successful Tuberculosis Control Strategy,Wenping Gong 1, Xueqiong Wu*
- Latent Mycobacterium tuberculosis Infection Haileyesus Getahun, M.D., Ph.D., M.P.H., Alberto Matteelli, M.D., Richard E. Chaisson, M.D., and Mario Raviglione, M.D.2015*
- Biyolojik Tedavi Alan Hastalarımızda Aktif Tüberküloz, ¹*Bursa Uludağ Üniversitesi Göğüs Hastalıkları AD,Bursa Uludağ Üniversitesi İç Hastalıkları AD, Romatoloji BD,Bursa Osmangazi Verem Savaş Dispanseri, Bursa İli Verem Sürveyans Sorumlusu*

TEŞEKKÜRLER

